

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Навчально-науковий інститут права, економіки та соціології

Кафедра криміналістики

ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФІРМИ

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ТА ВКАЗІВКИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

Розробник Р. Л. Степанюк

Галузь знань	0304 «Право»
Напрямок підготовки	6.03041 «Право»
Спеціальність	7.060.101 «Правознавство»
Спеціалізація	господарська-правова
Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр
Форма навчання	денна

Харків 2009

УДК 67.9(4УКР)623.16я73р

ББК 343.9:334.7(477)

П 68

Рецензенти:

Омельченко Т. В. – канд. юрид. наук, нач. каф. кримінального процесу Кримського юридичного інституту

Одеського державного університету внутрішніх справ;

Бондаренко О. О. – канд. юрид. наук, ст. наук. співробітник наук.-дослід. лаб. з пробл. профілактики та розслідування злочинів навч.-наук. ін-ту підготовки фахівців для підрозділів слідства та дізнання Харківського національного університету внутрішніх справ

Рекомендовано Методичною радою

Харківського національного університету внутрішніх справ,
протокол № 3 від 26.09.2007

Правопорушення в господарській діяльності фірми :

П68 метод. матер. та вказівки до семінар. занять і самостійної роботи / розроб. : Р. Л. Степанюк ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Навч.-наук. ін-т права, економіки та соціології, Каф. криміналістики. – Х. : ХНУВС, 2009. – 28 с.

УДК 67.9(4УКР)623.16я73р

ББК 343.9:334.7(477)

© Харківський національний університет внутрішніх справ, 2009

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	2
2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	4
Тема № 1: Підприємництво як об'єкт кримінологічного та криміналістичного аналізу.....	4
Тема № 2: Загальна характеристика злочинних технологій збагачення з використанням легальних форм господарської діяльності.....	5
Тема № 3: Взаємодія правоохоронних і контролюючих органів при попередженні, виявленні та розслідуванні економічних злочинів.....	7
Тема № 4: Розслідування економічного (комерційного) шахрайства.....	8
Тема № 5: Розслідування заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем.....	12
Тема № 6: Розслідування незаконних дій з документами при вчиненні економічних злочинів.....	13
Тема № 7: Розслідування шахрайств з фінансовими ресурсами.....	15
Тема № 8: Розслідування фіктивного підприємництва..	20
Тема № 9: Розслідування злочинів, пов'язаних із порушеннями бюджетного законодавства.....	24
Тема № 10: Розслідування легалізації (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом.....	25

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Спецкурс «Правопорушення в господарській діяльності фірми» призначений для викладання студентам випускних курсів навчально-наукового інституту права, економіки та соціології відповідно до навчальних планів. Метою спецкурсу є надання студентам знань і практичних умінь виявлення, попередження, розслідування корисливих злочинів, що вчиняються з використанням і під прикриттям легальних форм господарської діяльності.

У результаті вивчення спецкурсу кожен студент повинен *знати*:

- поняття правопорушень у господарській діяльності фірми, економічної злочинності та економічних злочинів;
- механізм вчинення економічних та корисливо-насильницьких злочинів окремих видів;
- взаємний зв'язок між основними і допоміжними злочинами, особливості їх доказування;
- гласні засоби виявлення, попередження та розслідування злочинів, що вчиняються з використанням фірм;

уміти:

- аналізувати первинний матеріал про злочин і приймати обґрунтоване рішення про порушення кримінальної справи;
- кваліфіковано планувати розслідування комплексу взаємопов'язаних злочинів;
- аргументовано доповідати свої рішення.

Предметом дисципліни є положення щодо механізму окремих видів злочинів, а також діяльності з їх розслідування.

Навчальна дисципліна складається з лекцій, практичних та самостійних занять за визначеними темами.

У навчальній дисципліні використовуються такі основні поняття, як «економічна злочинність», «організована злочинність», «технологія злочинної діяльності», «окрема методика розслідування», «протидія розслідуванню та її подолання».

З метою самостійного отримання і поглиблення знань з даної дисципліни доцільно вивчати додаткову літературу, ознайомлюватись на кафедрі криміналістики, судової медицини та психіатрії з матеріалами кримінальних справ про відповідні злочини використання власного досвіду роботи слухачів як оперативних уповноважених, слідчих тощо.

Матеріал дисципліни складається з двох модулів, восьми тем,

шести лекцій і дев'яти навчальних занять. Вхідний та підсумковий контроль за модулем 1 проводиться у вигляді заліку, модулем 2 – екзамену.

Навчання проходить у формі лекцій, самостійної роботи курсантів і групових аудиторних занять під керівництвом викладача.

Лекційний курс має на меті висвітлення найбільш проблемних питань аналізу економічної злочинності, провадження досудового розслідування злочинів, що вчиняються з використанням і під прикриттям легальних форм господарської діяльності.

Самостійна робота студентів полягає в:

- опрацюванні навчального матеріалу (контрольних питань) за рекомендованою літературою і нормативними актами;

- аналізі запропонованого первинного матеріалу і визначенні наявності в ньому ознак злочинів (з посиланням на відповідні статті Кримінального кодексу України) та його достатності для обґрунтованого порушення кримінальної справи;

- складанні детального письмового плану розслідування з формулюванням версій, визначенням тактичних завдань розслідування, слідчих дій і оперативно-розшукових заходів (ОРЗ), їх виконавців і строків проведення.

Групові аудиторні заняття під керівництвом викладача проводяться у формі семінарів, у ході яких студенти:

- відповідають на контрольні запитання та обговорюють найбільш проблемні з них;

- доповідають свої рішення у навчальних кримінальних справах керівникові органу внутрішніх справ («прокуророві») і обґрунтовують їх з посиланням на відповідні статті Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів, законів, інших нормативних актів;

- відповідають на контрольні питання;

- беруть участь в обговоренні проблемних питань і знаходженні їх правильних рішень;

- вносять корективи в письмові плани розслідування відповідно до результатів обговорення і визначених правильних рішень;

- одержують завдання для самостійної роботи до наступного заняття.

Усні доповіді слухачів оцінюються викладачем в кінці аудиторного заняття з виставленням оцінки в журнал. У випадку пропуску занять слухач повинен відпрацювати пропущений матеріал у час, визначений викладачем, з виставленням оцінки.

2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА № 1: ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Поняття підприємницької діяльності та її правове регулювання в Україні.
2. Поняття та криміналістична класифікація економічних злочинів.
3. Структура методики розслідування економічних злочинів.
4. Тіньова економіка та її вплив на економічну злочинність.

Методичні рекомендації і завдання

Тема має загальний характер і є вступною при вивченні спеціального курсу. Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- поняття та загальна характеристика підприємництва та підприємства;
- види підприємств;
- установчі та дозвільні документи, необхідні для реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності – юридичної особи;
- тіньова економіка та її вплив на економічну злочинність;
- адміністративно-правові та кримінальні правопорушення, типові для підприємницької сфери України на сучасному етапі;
- причини та умови, що сприяють злочинності в підприємницькій сфері;
- система державних контролюючих та правоохоронних органів України, які мають компетенцію виявляти та розслідувати правопорушення в господарській діяльності фірми.

Теми для рефератів

Соціальна характеристика економічної злочинності в Україні.

Нормативні акти і література

1. Цивільний кодекс України.
2. Господарський кодекс України.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
4. Про Державну контрольно-ревізійну службу України : закон України.
5. Порядок взаємодії між органами державної контрольно-ревізійної служби та органами прокуратури, внутрішніх справ і Служби безпеки України, затверджений наказом Головкиру, МВС, СБУ та Генпрокуратури України від 19 жовт. 2006 р. № 346/1025/685/53.
6. Порядок проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квіт. 2006 р. № 550.
7. Объектно-структурный анализ организованной преступности в сфере частных инвестиций. – М. : Моск. ин-т МВД России, 1997.
8. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х. : Консум, 1999. – С. 12–119, 448–453.
9. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 26–81.

ТЕМА № 2: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИННИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАБАГАЧЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ЛЕГАЛЬНИХ ФОРМ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Поняття технологій злочинної діяльності з використанням легальних форм господарювання, їх структура (основні та допоміжні злочини).
2. Характеристика предмета і умов вчинення економічних злочинів.
3. Особливості осіб – суб'єктів економічних злочинів. Характеристика слідів – джерел доказів.

4. Способи протидії організованих злочинних груп розслідуванню вчинених ними злочинів та їх подолання.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- злочинні технології збагачення: вчинення організованими групами комплексів взаємопов'язаних злочинів із використанням легальних форм господарської діяльності;
- використання підприємств як засобу злочину;
- структура злочинних технологій: первинні (основні) злочини, вторинні (супутні) злочини;
- характеристика предмета і умов вчинення економічних злочинів;
- тіньова економіка та її вплив на економічну злочинність;
- особливості суб'єкта злочинів;
- характеристика слідів – джерел доказів;
- способи протидії організованих злочинних груп розслідуванню вчинених ними злочинів та їх подолання.

Теми для рефератів

Поняття економічної злочинності, економічних злочинів та їх класифікація. Попередження та подолання протидії розслідуванню економічних злочинів.

Нормативні акти і література

1. Про деякі заходи з дерегулювання підприємницької діяльності : указ Президента України від 23 лип. 1998 р. № 817/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 33.
2. Объектно-структурный анализ организованной преступности в сфере частных инвестиций. – М. : Моск. ин-т МВД России, 1997.
3. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х. : Консум, 1999. – С. 12–119, 448–453.
4. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 26–81.

ТЕМА № 3: ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ І КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ ПРИ ПОПЕРЕДЖЕННІ, ВИЯВЛЕННІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Поняття та сутність взаємодії у боротьбі зі злочинністю.
2. Система контролюючих та правоохоронних органів в Україні.
3. Форми взаємодії при виявленні, розслідуванні та попередженні економічних злочинів.
4. Особливості взаємодії при розслідуванні окремих видів і груп економічних злочинів.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- поняття взаємодії в теорії управління, кримінальному процесі та криміналістиці;
- види та форми взаємодії;
- суб'єкти взаємодії;
- взаємодія органів дізнання з аудиторськими фірмами, банками, підприємствами, Державною контрольно-ревізійною службою, Держкомітетом фінансового моніторингу в процесі попередження та виявлення економічних злочинів;
- взаємодія слідчого з органами дізнання при розслідуванні економічних злочинів;
- взаємодія слідчого з аудиторськими фірмами, банками, підприємствами, Державною контрольно-ревізійною службою при розслідуванні економічних злочинів.

Теми для рефератів

Поняття взаємодії у філософії, теорії управління, кримінальному процесі та криміналістиці. Проблеми проведення ревізій в комерційних фірмах за ініціативою правоохоронного органу.

Нормативні акти і література

1. Порядок взаємодії між органами державної контрольно-ревізійної служби та органами прокуратури, внутрішніх справ і Служби безпеки України, затверджений наказом Головкиру, МВС, СБУ та Генпрокуратури України від 19 жовт. 2006 р. № 346/1025/685/53.

2. Порядок проведення інспектування державною контрольно-ревізійною службою, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квіт. 2006 р. № 550.

3. Литвинов А. М. Профилактика преступлений. От теории к практике : науч.-практ. пособие. – М. : ЭКСМОС, 2003.

4. Балашов А. Н. Взаимодействие следователей и органов дознания при расследовании преступлений. – М. : Юрид. лит., 1979.

5. Кримінологічні проблеми прогнозування економічної злочинності, планування і координація заходів боротьби з нею : монографія / О. Г. Кальман, Г. Ю. Дарнопих, І. О. Христич, Н. О. Чікіна. – Х. : Ін-т вивч. пробл. злочинності Акад. прав. наук України, 2003.

6. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х. : Консум, 1999. – С. 12–119, 448–453.

7. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 26–81.

8. Сараскина Т. Проблемы взаимодействия государственных органов у борьбы с злочинністю у сфері економіки // Міліція України. – 1999. – № 1.

ТЕМА № 4: РОЗСЛІДУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО (КОМЕРЦІЙНОГО) ШАХРАЙСТВА

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Основні способи протиправного заволодіння чужим майном з використанням форм легальної господарської діяльності.
2. Характеристика особи «економічного шахрая».

3. Зв'язок шахрайства з підrobкою документів і використанням фіктивних підприємств та його вплив на розслідування.

4. Типові ознаки економічного шахрайства та особливості їх доведення (обставини, що підлягають встановленню).

5. Особливості порушення кримінальної справи про шахрайство. Планування, підготовка і проведення початкових слідчих дій.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- основні способи протиправного заволодіння чужим майном з використанням форм легальної господарської діяльності;

- підrobка документів та їх подальше використання як засобу вчинення протиправних дій, що є необхідним елементом механізму шахрайства в господарській діяльності;

- використання фіктивних підприємств в економічному шахрайстві, їх кримінально-правова оцінка та значення у розслідуванні;

- порушення кримінальної справи;

- утворення слідчо-оперативної групи (СОГ) та організація її діяльності;

- типові слідчі ситуації і відповідні тактичні завдання початкового етапу розслідування;

- особливості доведення наявності наміру щодо протиправного заволодіння чужим майном у певного суб'єкта залежно від способу шахрайства;

- планування, підготовка і проведення початкових слідчих дій;

- для обговорення під час семінарського заняття необхідно виконати в робочому зошиті письмове завдання за наданою фaбулою.

Фабула навчальної справи

20 вересня 200_ р. у слідчий підрозділ управління боротьби з організованою злочинністю (УБОЗ) надійшов первинний матеріал, який було доручено проаналізувати слідчому і прийняти за ним певне рішення.

З первинного матеріалу випливало, що керівник приватного

підприємства (далі – ПП) «Прополіс» Розін М. М. (м. Харків) при співучасті інших підприємців шляхом обману незаконно заволодів безготівковими грошовими коштами в сумі 6,3 млн грн, які належали ПП «Самшит» (м. Київ). Це відбулося за наступних обставин.

18 серпня 200_ р. Розін уклав угоду з ПП «Самшит» (керівник Міненко) на поставку йому 10 тис. т бензину (А - 93) на умовах попередньої оплати. Оскільки бензину в ПП «Прополіс» не було, Розін для досягнення мети укладення угоди і перерахування грошей ошукав Міненко. Для цього Розін використав фіктивні документи, що свідчили про нібито існуючий у його розпорядженні бензин. У результаті було укладено договір і 22 листопада АКБ м. Києва « Брокбізнес « за платіжним дорученням ПП «Самшит» перерахував з його рахунку 6,3 млн грн на розрахунковий рахунок ПП «Тендер» (керівник Кароян) в АКБ м. Харкова «Приватбанк». Такий порядок перерахування грошей було обумовлено при укладенні договору.

Протягом 22–23 серпня вказана сума (6,3 млн грн.) була перерахована з рахунку ПП «Тендер» на рахунки приватних ПП «Росток» (керівник Торганов) і «Аспект» (керівник Оросян). У подальшому одержані таким чином гроші були частково конвертовані у вільно конвертовану валюту (200 тис. дол. США), частково використані для закупівлі різних товарів і поділені між співучасниками злочину. Поставка бензину ПП «Самшит» не відбулася.

Первинний матеріал про злочин, зібраний оперуповноваженим УБОЗ, включає наступні документи:

- 1) рапорт оперуповноваженого УБОЗ з викладанням обставин скоєння злочину;
- 2) заява керівника ПП «Самшит» Міненко щодо вчинення проти нього протиправних дій;
- 3) пояснення Міненко щодо обставин укладання угоди про поставку бензину;
- 4) договір між ПП «Прополіс» і ПП «Самшит» від 18.08.200_ р. про поставку 10 тис. т бензину протягом 23–24 серпня 200_ р.;
- 5) документи, що використав Розін при укладанні договору про поставку бензину:
 - а) ксерокопія листа Лисичанського НПЗ про відвантаження 10 тис. т бензину на адресу ПП «Прополіс» від 9.07.200_ р.;
 - б) акт прийому-передачі 10 тис. т бензину Південною заліз-

ницею ПП «Прополіс» від 8.07.200_р;

в) лист ПП «Прополіс» про наявність 10 тис. т бензину;

г) пояснення службових осіб Лисичанського НПЗ і Південної залізниці про те, що з ПП «Прополіс» ніяких угод не укладалось.

Завдання

1. Проаналізуйте первинний матеріал і складіть мотивований письмовий висновок, даючи відповідь на наступні запитання:

- чи містяться в поданому матеріалі ознаки злочину?
- чи достатньо матеріалу для порушення кримінальної справи?
- на які питання немає відповіді в поданому матеріалі?
- можна вирішувати ці питання після порушення кримінальної справи, чи потребується додаткова перевірка?

2. Складіть план своїх дій у зв'язку з одержанням первинного матеріалу (план розслідування).

Теми для рефератів

Тактичні прийоми допиту обвинуваченого в економічному шахрайстві у типових ситуаціях. Використання фіктивних підприємств в економічному шахрайстві та особливості доказування цієї обставини в ході розслідування.

Нормативні акти і література

1. Кримінальний кодекс України (статті 190, 358, 366).
2. Про банки і банківську діяльність : закон України.
3. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні : закон України.
4. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х. : Консум, 1999. – С. 240–250.
5. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 81–196.

ТЕМА № 5: РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАВОЛОДІННЯ ЧУЖИМ МАЙНОМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Криміналістична характеристика заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем.
2. Особливості порушення кримінальної справи.
3. Типові слідчі ситуації та алгоритми дій слідчого.
4. Особливості окремих слідчих дій.
5. Профілактична діяльність слідчого.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- основні способи заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем з використанням форм легальної господарської діяльності;
- укладання не вигідних підприємству договорів з фіктивними підприємствами-посередниками, неефективне (нецільове) використання грошових коштів, незаконне втручання службових осіб в роботу автоматизованих електронно-обчислювальних машин як засоби заволодіння майном та його приховування з використанням службового становища, їх кримінально-правова оцінка і значення при розслідуванні;
- порушення кримінальної справи;
- типові слідчі ситуації і відповідні тактичні завдання початкового етапу розслідування;
- особливості підготовки і проведення початкових слідчих дій.

Теми для рефератів

Технології, які застосовуються злочинцями при вчиненні заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем. Обставини, що підлягають встановленню у справах про заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем у сфері господарської діяльності. Діяльність слідчого щодо

нейтралізації використання службового становища та зв'язків винної службової особи з метою протидії розслідуванню.

Нормативні акти і література

1. Кримінальний кодекс України (статті 191, 200, 358, 366, 361–363).
2. Про банки і банківську діяльність : закон України
3. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні : закон України від 5 квіт. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 29. – Ст. 137.
4. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного Банку України від 21 січ. 2004 р. № 22) // Офіційний вісник України. – 2004. – № 13. – Ст. 908. – С. 110.
5. Попович В. М. Правові основи банківської справи та її захист від злочинних посягань. – К. : Дія-плюс, 1994. – С. 265–276.
6. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х. : Консум, 1999. – С. 199–240.
7. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 197–214, 384–407.

ТЕМА № 6: РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННИХ ДІЙ З ДОКУМЕНТАМИ ПРИ ВЧИНЕННІ ЕКОНОМІЧНИХ ЗЛОЧИНІВ

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Криміналістична характеристика незаконних дій з документами при вчиненні економічних злочинів.
2. Особливості порушення кримінальної справи.
3. Типові слідчі ситуації та алгоритми дій слідчого.
4. Особливості окремих слідчих дій.
5. Профілактична діяльність слідчого.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- види документів, що використовуються в ході здійснення підприємницької діяльності;
- різновиди підробки документів у структурі механізму вчинення предикатних економічних злочинів та їх кримінально-правова кваліфікація;
- криміналістична характеристика використання піддроблених документів;
- порушення кримінальної справи;
- взаємозв'язок предметів доказування предикатного злочину і підробки документів та його вплив на розслідування;
- особливості підготовки і проведення слідчих дій;
- використання спеціальних знань при розслідуванні підробки документів

Теми для рефератів

Обставини, що підлягають встановленню у справах про незаконні дії з документами. Можливості судових експертиз документів.

Нормативні акти і література

1. Кримінальний кодекс України (статті 200, 358, 366).
2. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні : закон України від 5 квіт. 2001 р.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : закон України від 16 лип. 1999 р.
4. Про електронний документ і електронний документообіг : закон України від 22 трав. 2003 № 851-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 275.
5. Про електронний цифровий підпис : закон України від 22 трав. 2003 р. № 852-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 36. – Ст. 276
6. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного Банку України від 21 січ. 2004 р. № 22 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 13. – Ст. 908. – С. 110.
7. Інструкція про міжбанківський переказ грошей в Україні

в Національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного Банку України від 17 берез. 2004 р. № 110.

8. Щербakovський М. Г., Осика І. М., Щербakovська Л. П. Поняття та види сучасних способів матеріальної підробки паперових документів // *Експертне забезпечення правосуддя на сучасному етапі судово-правової реформи.* – Симферополь, 2000.

9. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 215–280.

ТЕМА № 7: РОЗСЛІДУВАННЯ ШАХРАЙСТВ З ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Механізм кредитного документообігу та типова схема вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами.

2. Зв'язок шахрайства з фінансовими ресурсами з підробкою документів, зловживанням владою або службовим становищем, з кримінальним банкрутством.

3. Типові ситуації порушення кримінальної справи і відповідні тактичні завдання початкового етапу розслідування.

4. Особливості підготовки і проведення початкових слідчих дій.

5. Особливості витребування і виїмки документів у банках.

6. Специфіка доказування факту свідомого надання неправдивої інформації з метою одержання фінансової допомоги.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

– механізм кредитного документообігу та типова схема вчинення шахрайства з фінансовими ресурсами;

– службова підробка в структурі злочину;

– зв'язок з доведенням до банкрутства, зловживанням владою або службовим становищем;

- відмінності шахрайства з фінансовими ресурсами від розкрадання коштів шляхом шахрайства;
- оцінка первинного матеріалу про злочин й прийняття рішення про порушення кримінальної справи;
- типові слідчі ситуації і відповідні тактичні завдання початкового етапу розслідування;
- особливості доказування факту подання кредиторомі заведено неправдивої інформації з метою одержання кредиту (субсидій, субвенцій, дотацій чи пільг щодо податків);
- особливості підготовки і проведення початкових слідчих дій.

Для практичного відпрацювання одержаних знань студентам доцільно виконати завдання за наведеною нижче фабулою.

Фабула навчальної справи

У слідчий підрозділ надійшов первинний матеріал про те, що директор і один із засновників товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) «Транс вест» Лебединський А. П. обманним шляхом одержав короткостроковий кредит у розмірі 160 тис. грн у банку «Базис» на 3 місяці під 40 % річних.

ТОВ «Транс вест» було засновано і зареєстровано 23 жовтня 1996 р. (Київська районна Рада народних депутатів м. Харкова). Поточний рахунок відкрито в АКБ «Реал Банк», на який було внесено 18 тис. грн. Директором був призначений Лебединський О. П. (право першого підпису на платіжних документах), а головним бухгалтером Мелещенко Т. Д. (право другого підпису). Відповідно до статуту товариства основною метою його діяльності було «задоволення потреб громадян, підприємств, організацій і закладів у виробничій продукції, товарах народного вжитку та послугах».

26 травня 200_ р. Лебединський подав в АКБ «Базис» заявку про надання ТОВ «Транс вест» короткострокового кредиту (160 тис. грн) для придбання сільськогосподарської техніки. Для укладання кредитного договору він подав банку пакет підроблених ним документів. Зокрема після перевірки і завірення балансу підприємства «Транс вест» інспектором Київської районної податкової адміністрації Лебединський вніс виправлення у графу «статутний фонд» балансу підприємства, завищивши його на 100 тис. грн.

Крім того, він підробив гарантійний лист АТ «Егіда Капітал» (АТ брало на себе зобов'язання гарантувати повернення кредиту), де 16 тис. виправив на 160 тис.

Після надходження 28 травня кредиту в сумі 160 тис. грн на поточний рахунок ТОВ «Транс вест» в АКБ «Реал Банк» Лебединський перерахував 125 тис. грн на поточний рахунок ТОВ «Георгія» у цьому ж банку з призначенням платежу «перерахування на закупівлю сільськогосподарської техніки». У дійсності ж ці гроші були перераховані на погашення заборгованості перед ТОВ «Георгія», яка утворилася ще півтора роки тому при закупівлі Лебединським іноземної валюти. 35 тис. грн, що залишилися, Лебединський перерахував на поточний рахунок Харківського заводу тракторних двигунів (ХЗТД) як передоплату «на закупівлю сільгосптехніки». У рахунок виконаної оплати ХЗТД було відпущено шість двигунів «СМД-62», які були одержані Лебединським 15 червня 200_ р. за дорученням і продані за готівку невстановленим особам. Одержані від продажу двигунів кошти Лебединський у касу товариства не здавав.

Після настання строку повернення кредиту 28 серпня в рахунок його погашення АКБ «Базис» одержав від АТ «Егіда Капітал» 17,6 тис. грн. Претензії банку на одержання від АТ «Егіда Капітал» 176 тис. грн були відхилені з посиланням керівників акціонерного товариства на те, що вони брали гарантійні зобов'язання на повернення кредиту у розмірі 16 тис. грн (плюс %).

Первинний матеріал складався з наступних документів:

1) рапорт оперуповноваженого ДСБЕЗ про обставини перевірки матеріалів, що надійшли з АКБ «Базис»;

2) лист начальника правління АКБ «Базис» Туманова Р. О. про обманне заволодіння кредитом у розмірі 160 тис. грн Лебединським О. П.;

3) кредитна справа позичальника ТОВ «Транс вест», яка включала в себе:

– кредитний договір від 28 травня 200_ р. між АКБ «Базис» і ТОВ «Транс вест» на одержання короткострокового кредиту 160 тис. грн на 3 місяці під 40 % річних для придбання сільськогосподарської техніки;

– кредитну заявку ТОВ «Транс вест»;

– засновницькі документи ТОВ «Транс вест» (статут з даними

про реєстрацію);

- довідка «Реал Банку» про залишок коштів на поточному рахунку ТОВ «Транс вест» у розмірі 1801 грн;

- баланс ТОВ «Транс вест», завірений інспектором Київської районної податкової адміністрації м. Харкова Веселкіним М. П., де у графі «статутний фонд» значилася цифра 120 тис. грн;

- техніко-економічне обґрунтування кредиту;

- гарантійний лист АТ «Егіда Капітал», яке брало на себе зобов'язання гарантувати повернення кредиту не пізніше 30 серпня 200_ р.;

- завірені копії зразків підписів Лебединського О. П. (директора) і Мелещенко Т. Д. (головного бухгалтера);

4) пояснення начальника кредитного відділу АКБ «Базис» Пономаренка І. І. про обставини укладання кредитного договору з ТОВ «Транс вест» і виявлення факту надання неправдивої інформації щодо балансу позичальника і гарантування повернення кредиту з боку АТ «Егіда Капітал»;

5) пояснення директора АТ «Егіда Капітал» Гордєєва П. П. про обставини укладання договору з ТОВ «Транс вест» щодо гарантування повернення кредиту у розмірі 16 тис. грн і оформлення гарантійного листа;

6) копія гарантійного листа АТ «Егіда Капітал», у якому значилася сума гарантованого кредиту в 16 тис. грн;

7) пояснення інспектора Київської районної податкової адміністрації м. Харкова Веселкіна про затвердження ним балансу ТОВ «Транс вест» за 200_ р., де у графі «статутний фонд» значилася цифра 20 тис. грн;

8) копія балансу ТОВ «Транс вест» за 200_ р., де у графі «статутний фонд» значилася цифра 20 тис. грн;

9) пояснення директора ТОВ «Транс вест» Лебединського про те, що пакет документів для укладання кредитного договору готувала головний бухгалтер Мелещенко і він їх підписав не аналізуючи, оскільки не є спеціалістом у цих справах;

10) пояснення головного бухгалтера ТОВ «Транс вест» Мелещенко про те, що при підготовці пакету кредитних документів вона виконувала вказівки Лебединського.

Завдання

1. Проаналізуйте первинний матеріал і складіть в робочих зошитах мотивований письмовий висновок, відповівши на наступні запитання:

- ознаки яких злочинів містяться в поданому матеріалі і в чому їх особливості?

- чи достатньо інформації для порушення кримінальної справи?

2. Складіть письмовий план розслідування.

Теми для рефератів

Діяльність слідчого з одержання документів, які містять банківську таємницю, при розслідуванні шахрайств з фінансовими ресурсами. Тактична операція «документ: її проведення у справах про шахрайство з фінансовими ресурсами.

Нормативні акти і література

1. Кримінальний кодекс України (статті 222, 358, 364, 366, 218, 219).

2. Про оподаткування прибутку підприємств : закон України від 28 груд. 94 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 4. – Ст. 29.

3. Положення Про кредитування, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 28 верес. 1995 р. № 246.

4. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х. : Консум, 1999. – С. 295–304.

5. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 281–302.

ТЕМА № 8: РОЗСЛІДУВАННЯ ФІКТИВНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Фіктивне підприємництво у структурі механізму вчинення предикатних економічних злочинів та його криміналістична характеристика.

2. Особливості порушення кримінальної справи і типові слідчі ситуації початкового етапу розслідування.

3. Види документів, які використовуються як джерела доказів при розслідуванні фіктивного підприємництва.

4. Особливості підготовки і проведення початкових слідчих дій. Тактичні особливості допиту «підставних» осіб.

5. Підготовка і призначення фінансово-економічної експертизи господарської діяльності фіктивного підприємства.

6. Тактична операція, спрямована на встановлення факту незаконної реєстрації фіктивного підприємства.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- фіктивне підприємництво у структурі механізму вчинення предикатних економічних злочинів та його криміналістична характеристика;

- порушення кримінальної справи;

- взаємозв'язок предметів доказування предикатного злочину і фіктивного підприємництва;

- особливості підготовки і проведення слідчих дій;

- підготовка і призначення фінансово-економічної експертизи господарської діяльності фіктивного підприємства.

Для практичного відпрацювання одержаних знань студентам доцільно виконати завдання за наведеною нижче фабулою.

Фабула навчальної справи

У ході розслідування кримінальної справи, порушеної відносно Лебединського О. П. було встановлено епізод незаконного перерахування коштів на банківський рахунок приватного під-

приємства (далі – ПП) «Промекс», директором якого був Станков О. О. Для перевірки версії про наявність злочинних зв'язків між Лебединським і Станковим за зверненням слідчого податковою адміністрацією була проведена перевірка фінансово-господарської діяльності ПП «Промекс». У результаті було встановлено наступне.

ПП «Промекс» було засноване Станковим і зареєстроване у встановленому законодавством порядку Харківською міською радою народних депутатів у лютому 199_ р. зі складом – 1 особа. Поточний рахунок було відкрито в АКБ «Приват-Банк». Згідно зі статутом підприємство повинно було займатися «об'єднанням економічних інтересів, матеріальних, фінансових, інтелектуальних та інших ресурсів засновника-власника, а також використанням на взаємовигідних умовах трудових, матеріальних та інших ресурсів інших громадян для здійснення виробничо-господарської, комерційної та іншої діяльності, спрямованої на одержання прибутку, за виключенням діяльності, забороненої законодавчими актами України».

Але Станков, виступаючи засновником і одночасно керівником ПП «Промекс», фактично ніякою підприємницькою діяльністю не займався, а надавав можливість іншим юридичним і фізичним особам з метою уникнення оподаткування використовувати ПП «Промекс» (банківський рахунок, бланки документів, печатку). Так, у період квітень-травень 199_ р. невстановленою особою з використанням реквізитів «Промекс» була здійснена поставка продовольчих товарів (м'ясо, вершкове масло) фірмі «Експрес Арго». На підставі договору, накладних, складених від імені ПП «Промекс» і завірених печаткою цього підприємства, «Експрес Арго» одержала товарів на загальну суму 369 610 грн. Оплата за товари за платіжними дорученнями фірми «Експрес Арго» надійшла на рахунок ПП «Промекс» у розмірі 369 610 грн. З цієї суми податок не обраховувався і не сплачувався.

Усього під час перевірки ПП «Промекс» було виявлено 22 подібні епізоди. За висновками спеціалістів податкової адміністрації загальна сума збитків, заподіяних державі шляхом ухилення від сплати податків посадовими та іншими особами, які використовували реквізити ПП «Промекс», склала 174 707 грн.

Станков дав пояснення, що у зв'язку з важким матеріальним

становищем він мав намір зайнятися підприємницькою діяльністю. З цією метою він звернувся за порадою до свого знайомого Лебединського, який вже займався бізнесом. Лебединський запропонував йому працювати разом. Для цього він запропонував Станкову заснувати фірму, запевнивши, що вона буде працювати відповідно до законодавства. При посередництві Лебединського Станков заснував ПП «Промекс», але через ряд об'єктивних і суб'єктивних обставин він не мав можливості особисто займатися справами свого підприємства. Печатка підприємства та інші документи знаходилися у Лебединського, якому він довіряв і який обіцяв навчити його займатися бізнесом. Про те, чи здійснювалась підприємством «Промекс» якась комерційна діяльність, Станков не знав і Лебединський йому про це нічого не говорив.

Первинний матеріал складався з наступних документів:

- 1) акт перевірки ПП «Промекс» податковою адміністрацією Московського району м. Харкова (з додатками);
- 2) пояснення Станкова;
- 3) пояснення директора і головного бухгалтера підприємства «Експрес Арго» про обставини укладання договору з ПП «Промекс» про поставку продуктів харчування і розрахунків по ньому;
- 4) виписка про рух коштів на рахунку ПП «Промекс» в АКБ «Приват-банк» (залишок 12 грн 60 коп.);
- 5) статут і свідоцтво про реєстрацію ПП «Промекс»;
- 6) заява на відкриття рахунку в в АКБ «Приватбанк» від імені Станкова;
- 7) картка зі зразками підпису і печатки від імені Станкова.

Завдання

1. Проаналізуйте поданий матеріал і складіть у робочих зошитах мотивований письмовий висновок, відповівши на наступні запитання:

- ознаки яких злочинів містяться в поданому матеріалі і в чому їх особливості ?
- чи достатньо інформації для порушення кримінальної справи за ознаками фіктивного підприємництва?
- які труднощі існують при провадженні досудового слідства у таких справах і які шляхи їх подолання?

2. Складіть письмовий план розслідування за епізодом угоди з «Експрес Арго».

Теми для рефератів

Використання фіктивних підприємств при вчиненні окремих видів економічних злочинів. Історичний аспект виникнення та розповсюдження фіктивного підприємництва.

Нормативні акти і література

1. Кримінальний кодекс України (статті 205, 212).
2. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців : закон України від 15 трав. 2003 р. № 755-IV.
3. Про оподаткування прибутку підприємств : закон України від 28 груд. 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - № 4. - Ст. 29.
4. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління Національного Банку України від 29 берез. 2001 р. № 135 // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності: Додаток до журналу «Вісник Національного банку України». - 2001. - № 5. - С. 43-104.
5. Інструкція про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті, затверджена Постановою Правління Національного Банку України від 12 листоп. 2003 р. № 492 // Офіційний вісник України. - 2003. - № 51. - Т. 1. - Ст. 2707. - С. 316.
6. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. - Х. : Консум, 1999. - С. 272-274.
7. Волобуев А. Фиктивное предпринимательство как способ сокрытия тяжких экономических преступлений // Российская юстиция. - 2001. - № 6. - С. 54-55.
8. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуев, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. - Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. - С. 303-324.

ТЕМА № 9: РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Криміналістична характеристика злочинів, пов'язаних з порушеннями бюджетного законодавства.
2. Особливості порушення кримінальної справи.
3. Типові слідчі ситуації та алгоритми дій слідчого.
4. Особливості окремих слідчих дій.
5. Профілактична діяльність слідчого.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- злочинні порушення бюджетного законодавства як первинний і вторинний злочини у структурі технології злочинної економічної діяльності, їх криміналістична характеристика;
- зв'язок з іншими злочинами;
- особливості порушення кримінальної справи: вимоги, що ставляться до первинного матеріалу про злочинне порушення бюджетного законодавства;
- слідчі ситуації, типові для початкового етапу розслідування;
- робота слідчого з нормативними актами і документами;
- використання спеціальних знань;
- особливості підготовки і проведення окремих слідчих дій.

Теми для рефератів

Попередження і подолання протидії розслідуванню злочинів, пов'язаних із порушеннями бюджетного законодавства. Вивчення документів слідчим у справах про порушення бюджетного законодавства.

Нормативні акти і література

1. Кримінальний кодекс України (статті 210, 211).
2. Бюджетний кодекс України: за станом на 21 черв. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 37–38. – Ст. 189.

3. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів доходів та видатків бюджетних установ та організацій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28 лют. 2002 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 9. – Ст. 414.

4. Порядок касового виконання державного бюджету за видатками, затверджений наказом державного казначейства України від 22 січ. 2001 р. № 3 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 6. – Ст. 256.

5. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х. : Консум, 1999. – С. 315–325.

6. Волобуєв А. Ф., Степанюк Р. Л. Розслідування злочинних порушень бюджетного законодавства : монографія. – Х., 2004.

7. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. – С. 325–359.

ТЕМА № 10: РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) ГРОШОВИХ КОШТІВ ТА ІНШОГО МАЙНА, ЗДОБУТИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Семінарське заняття (2 год)

Навчальні питання

1. Легалізація майна, здобутого злочинним шляхом, як спосіб приховування предикатного злочину і самостійний склад злочину.

2. Криміналістична характеристика легалізації майна, здобутого злочинним шляхом. Його зв'язок зі злочинами у сфері службової діяльності.

3. Типові ситуації виявлення ознак злочину і порушення кримінальної справи. Встановлення обставин предикатного злочину як умова порушення кримінальної справи про відмивання злочинних доходів.

4. Особливості підготовки і проведення початкових слідчих дій.

Методичні рекомендації і завдання

Під час аналізу рекомендованих нормативних актів і літератури студентам необхідно звернути увагу на такі питання:

- легалізація грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом, як спосіб приховування предикатного злочину і самостійний склад злочину;
- його криміналістична характеристика;
- зв'язок легалізації майна зі злочинами у сфері службової діяльності;
- типові ситуації виявлення ознак злочину і порушення кримінальної справи;
- взаємозв'язок предметів доказування предикатного злочину і легалізації майна, одержаного злочинним шляхом;
- особливості підготовки і проведення слідчих дій: допитів, призначення і проведення ревізій і перевірок банківських установ і підприємств, виїмок документів і обшуків, призначення експертиз.

Теми для рефератів

Досвід США та країн Євросоюзу у сфері боротьби з відмиванням злочинних доходів. Діяльність Державного комітету фінансового моніторингу щодо виявлення фактів відмивання «брудних» доходів та його взаємодія з органами внутрішніх справ.

Нормативні акти і література

1. Кримінальний кодекс України (статті 209, 209-1).
2. Про банки і банківську діяльність : закон України // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності : додаток до журналу «Вісник Національного банку України». – 2001. – № 1. – С. 3–46.
3. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : закон України від 28 листопада 2002 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 1. – Ст. 2.
4. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. – Х. : Консум, 1999. – С. 407–415.
5. Салтевский М. В. Основы методики расследования легализации денежных средств, нажитых незаконно : конспект лекции. – Х. : ЗНАНИЕ ЛТД, 2000.

6. Волобуєв А. Проблеми протидії легалізації злочинно здобутого майна і шляхи їх вирішення // Вісник прокуратури. - 2003. - № 1 (19). - С. 53-56.

7. Протидія економічній злочинності / П. І. Орлов, А. Ф. Волобуєв, І. М. Осика, Р. Л. Степанюк, І. М. Зарецька, Е. Картер, Р. Ворнер. - Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2004. - С. 360-383.

Навчальне видання

ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФІРМИ

**Методичні матеріали та вказівки
до семінарських занять і самостійної роботи**

Розробник
СТЕПАНІЮК Руслан Леонтійович

Редактор *Т. Д. Мельник*
Комп'ютерне верстання *А. О. Зозуля*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 1,63. Тираж 100 пр. Зам. № 25.

Видавець і виготовлювач –
Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. 50-річчя СРСР, 27, м. Харків, 61080
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.